

Abstract.

Paliy A.P., Kravchenko O.M. Economic efficiency of introduction of innovative technologies and technological solutions in dairy cattle breeding.

The article analyzes the methodology for determining the economic efficiency of introducing innovative technologies in dairy cattle breeding, in particular, the importance of differentiating efficiency in the form of efficiency and economy is noted. Since in conditions of modern agribusiness, especially dairy cattle breeding, it is impossible to increase economic efficiency and obtain an annual economic effect by saving only the basic resources of production. Therefore, the study identifies the annual economic effect of introducing innovative technologies and technological solutions in dairy cattle breeding as the sum of a combination of three simultaneous effects. The first effect of increasing the average annual milk yield from one cow; the second - from improving the quality of the final products; the third effect in the form of saving money for labor because of the reduction in the laboriousness of the milking process.

Key words: *economic efficiency, innovative technologies, dairy cattle breeding, annual economic effect, product quality.*

УДК 338.48

СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ.

**ФІРSOBA A.B., КАНД. ФІЛОС. НАУК, ПРОФЕСОР,
СУХИХ A.O., КАНД. ФІЛОС. НАУК, ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нещодавно Уряд України схвалив Стратегію розвитку курортів та туризму до 2026 року (розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р.), в якій визначено, що сфера туризму стає однією з основних галузей розвитку світової економіки. За оцінкою Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО), внесок туризму до світового валового внутрішнього продукту з урахуванням непрямого ефекту становить 10 відсотків. Загальна кількість робочих місць, що прямо або опосередковано стосуються сфери туризму, становить 11 відсотків. У 2015 році частка міжнародних туристичних прибутків збільшилася на 4,4 відсотка і становила 1184 млн. туристів. Оскільки зазначена сфера пов'язана з діяльністю більш як 50 галузей, її розвиток сприяє підвищенню рівня зайнятості, диверсифікації національної економіки, збереженню і розвитку культурного потенціалу, збереженню

екологічно безпечного навколишнього природного середовища, а також підвищує рівень інноваційності національної економіки, сприяє гармонізації відносин між різними країнами і народами. Крім того, туризм є одним із засобів реалізації зовнішньої політики держави. «Україна розташована у центрі Європи та має всі умови для належного розвитку економіки за рахунок туризму, проте суттєво відстає від провідних держав світу за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг.» [6]. Також зазначено, що єдиний шлях розв'язання системних проблем у сфері туризму та курортів – це стратегічно орієнтована державна політика, основним завданням якої є визначення туризму одним з основних пріоритетів держави, впровадження економіко-правових механізмів успішного ведення туристичного бізнесу, інвестиційних механізмів розвитку туристичної інфраструктури, інформаційно-маркетингових заходів з формування туристичного іміджу України. Стратегія визначає інтегрований підхід в реалізації державної політики щодо розвитку туристичної галузі. Для реалізації стратегії передбачається поєднання галузевої (міжгалузева координація та системний розвиток складових сфери туризму та курортів), територіальної (міжрегіональна кооперація, досягнення рівномірного та збалансованого розвитку туристичних регіонів, територій, зон) та секторальної (створення системи стратегічного планування розвитку видів туризму на основі їх чіткої класифікації та визначення пріоритетних на державному та регіональному рівні). Сільський туризм відноситься до секторальної складової. У зв'язку з цим особливого значення набувають дослідження розвитку туризму в регіонах, визначення пріоритетних напрямків та можливості взаємодії різних видів туристичної діяльності для формування ефективних регіональних програм, направлених на підвищення конкурентоспроможності туристичних продуктів, що в свою чергу веде до економічного зростання та розширює можливості населення щодо працевлаштування. У Звіті ЮНВТО підкреслюється, що туризм в наш час став світовим драйвером соціально-економічного прогресу про що свідчать зростаючі міжнародні прибутки [8]. За останніми (2017 р.) даними Державної статистичної служби України із 42584,5 наявного населення 13102,2 становлять жителі сільської місцевості. [3] На Харківщині 526 145 сільського населення мешкають в 1673 сільських населених пунктах. Історичний досвід свідчить, що з отриманням незалежності перед молодого державою в цілому і селянством зокрема постає множина проблем. Україна не є винятком. Селянська країна протягом довгого періоду своєї історії прагнула

здійснити два найголовніші завдання: отримати можливість самій вирішувати свою долю і надати землю в розпорядження того хто на ній працює. Через те процеси державного будівництва і проблеми аграрної політики мають глибокі основи в історичному минулому України. Від того наскільки успішно вони будуть вирішуватися залежить майбутнє держави. В силу відомих причин ми тільки зараз приступаємо до неупередженого переосмислення ідей, якими володіє світова наукова думка, тому дуже важливо показати різні підходи до аналізу сільського туризму, концепції, співставлення яких дає уяву про складність соціальних процесів взагалі і соціального життя зокрема. Як вважають дослідники, розвиток постсоціалістичного суспільства буде обумовлено його попередньою історією, зокрема аграрним характером країн регіону в досоціалістичну добу [9].

Аналізуючи соціально-економічний стан Харківської області за підсумками роботи в 2016 р., можемо зробити висновок щодо деякої стабілізації економіки Харківщини. Цей висновок є справедливим стосовно різних сфер діяльності та галузей економіки. Так протягом 11 місяців 2016 р. до територіальні надходження до бюджету всіх рівнів в порівнянні з аналогічним періодом склав 149,8 %. До місцевого бюджету з протягом 11 місяців 2016 року надійшло 8,0 млрд. грн., що на 49,4 % або на 2,6 млрд. грн. більше минулорічного показника. Виконання планових показників склало 118,2 %, додатково отримано 1,2 млрд. грн. Харківський регіон є одним із лідерів з наповнення місцевих бюджетів. Так, лише у серпні 2017 року до бюджетів громад надійшло 1,1 млрд. грн., що на 224,2 млн. грн. більше ніж у серпні 2016 року. Виконані всі бюджети районів і міст обласного підпорядкування та обласний бюджет. Значно зменшено заборгованість по виплаті заробітної плати. Працівникам, які фінансуються з місцевого бюджету, заробітна плата виплачена повністю, взагалі без заборгованості. Майже на два відсотки збільшилися показники в аграрному секторі Харківської області. Однак досягнення у сільському господарстві ґрунтуються здебільшого на збільшенні посівних площ, а це екстенсивний шлях розвитку галузі. Наступного року виробники продукції сільського господарства планують значно збільшити, в першу чергу, переробку вирошеного врожаю. У січні-серпні 2017 р. порівняно з січнем-серпнем 2016 р. індекс сільськогосподарської продукції області (у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах та у господарствах населення) становив 101%. Завдяки податковим надходженням мешканці Слобожанщини мають можливість розвивати власні громади та

провадити соціальні програми. В «Концепції розвитку туризму в Харківській області до 2020 року» сільський туризм розглядається як пріоритетний напрямок розвитку сільських територій. Так на 01. 2013р. на Харківщині діяли 16 агросадиб в розміщених в Золочівському, Нововодолазькому, Зміївському, Дворічанському та інших районах. Для розвитку сільського туризму була впроваджена програма мікрокредитування. На сьогоднішній день в Харківському регіоні 37 агросадиб створили обласну мережу «Гостинні садиби Харківщини» та ввійшли у Всеукраїнську мережу «Українська гостинна садиба».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасному науковому просторі є чимало публікацій, які присвячені різним аспектам розвитку сільського туризму, агротуризму, зеленому туризму. Зазвичай, ці види туризму ототожнюються. Це роботи таких авторів як Березін О.В., Биркович В.І., Вовк В.О., Герасимчук Н.А. Кальна-Дубінок Т.П., Пугач Н.А., Решетников Д.Г., Траскевич А.Г. та ін. Але питання цілісної характеристики та інтегрованого підходу до визначення сільського туризму, його вплив на розвиток особистості не знайшли достатнього висвітлення. Також недостатньо уваги приділено антропогенним факторам, які пов'язані з процесами інформаційно-технологічного розвитку та децентралізацією.

Формулювання цілей статті. Дати цілісну характеристику сільського туризму як соціально-економічної системи, яка складається з різних взаємопов'язаних підсистем в контексті його розвитку на Харківщині.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підвищення соціальної якості особистості визначає прогрес людства в ХХІ ст. Це забезпечується завдяки інвестиціям в розвиток людини: науку, мистецтво, освіту, медицину, туризм. В наш час важливим чинником розвитку людини є здатність до адаптації в динамічному просторі. Вагомою часткою соціальної стратегії, яка направлена на формування здатності людини до адаптації в умовах зростаючого темпу життя є розвиток туризму як частини соціальної сфери. Якщо розглянути туризм з точки зору його функцій, то з певністю можна констатувати, що він включає в себе практично більшість функцій соціальної сфери. До основних функцій соціальної сфери належать: доведення матеріальних і нематеріальних благ до споживача, обслуговування споживача, створення умов для відпочинку, забезпечення охорони здоров'я, формування освітнього та культурного середовища. Зазвичай, до головних функцій туризму

відносять функцію відпочинку та оздоровчу функцію, яка пов'язана з відновленням здоров'я, виховну та освітню функції як розвиток людини в процесі подорожі, а також розвиток креативності в розробці туристського продукту, економічну функцію, яка полягає в тому, що туризм є чинником розвитку територій та підвищення рівня життя населення, функцію охорони природи, яка виникає з охорони об'єктів культурної спадщини та формування екологічного світогляду. Таким чином, можна зробити висновок, що туризм є цілісною соціально-економічною системою. Окрім економічного ефекту сфера туризму забезпечує відновлення життєвих сил людини та раціональне використання вільного часу. В сучасних умовах зростає роль туризму в розвитку особистості. Окрім того, що туризм дає можливості підвищення інтелектуального рівня мандрівників в процесі їх участі в туристичних програмах та стає важливим елементом суспільного статусу людини, відкриваються можливості креативності в відновленні етнотрадицій, пов'язаних з пізнанням сучасного світу. Туризм як соціальне явище має великий вплив на міжнародні відношення, що робить світ стабільним та веде до сталого розвитку.[8] Сучасний туризм як складна соціально-економічна система є продуктом історичного розвитку. В доісторичні часи географічні знання, які є основою для туристичної діяльності, передавались з покоління в покоління. Завдяки появі письменності, ми маємо уявлення про стародавні великі цивілізації Ассирії, Єгипту, Індії та Китаю. Географічні знання стародавніх греків та римлян носять системний характер завдяки географічним знанням. Прикладом такої літератури може бути «Географія» Страбона та «Історія» Геродота. В Стародавній Греції організація Олімпійських ігор, які проводились кожен рік, мали всі ознаки сучасної туристської діяльності(розміщення та сервіс). В Римській імперії популярними були постійні двори для розміщення людей, які приймали ванни із мінеральних джерел. В Середньовіччі антична ідея пізнання «світу Другого» втрачає популярність в зв'язку з релігійною та феодальною атмосферами. Набуває чинності місіонерська діяльність та паломницький туризм. В епоху Відродження туризм сприймався як територія свободи. Це був час великих географічних відкриттів та виникнення книгодрукування. Термін «туризм» з'явився в кінці XV111ст. від французького «тур» - подорож. Туристами почали називати людей, які бували в різних країнах. Стати самостійною сферою туризм зміг завдяки формуванню внутрішніх та міжнародних ринків, зростанню міжнародних торгових відношень, розвитку транспорту та логістики. Це сприяло розвитку

інфраструктури туризму, його доступності широким верствам населення та розширенню сфери зайнятості шляхом формування нової галузі економіки. Перша туристська організація була створена в Великій Британії в середині ХІХ ст. та успішно працює і сьогодні. Ця міжнародна туристська компанія носить ім'я Томаса Кука, який організовував масові екскурсії не тільки в своїй країні, але і за її межами. Він організував поїздки в США, так і американців в Європу. Туризм успішно розвивався в тих регіонах, де одержував підтримку власних структур, які вбачали в ньому засіб стимулювання економіки. З розвитком туризму постала необхідність створення спеціалізованих організацій в цій сфері діяльності. В ХІХ ст. були створені об'єднання туристів, які приймали участь в різноманітній діяльності по розвитку туризму. Це такі організації як Англійський альпійський клуб, Італійський та Швейцарський альпійські клуби, які вивчали туристські ресурси та маршрути гірських районів. В кожній країні туристичні товариства мають свій колорит в залежності від багатьох чинників починаючи з географічних та економічних до культурних та етнографічних. Наразі існує велика різноманітність в формах організації туристської діяльності. В ХХ ст. туризм стає масовим та набуває статусу найбільш динамічної сфери людської діяльності. За даними соціологічних досліджень ЮНВТО в структурі особистого споживання економічно розвинутих країн туристична подорож займає пріоритетне місце по відношенню до придбання окремих товарів. Таким чином, туризм як цілісна соціально-економічна система включає в себе галузь формування та задоволення потреб населення; галузь уложення капіталу та діяльності в сфері проектування, будівництва та експлуатації закладів та комплексів відпочинку та оздоровлення; галузь наукового прогнозування ефективності туризму; галузь різноманітних закладів та підприємств туристського сектору.

Сільський туризм вважається різновидністю екологічного та аграрного туризму. Сільським туризмом називають відпочинок у сільській місцевості. Засновниками концепції «м'якого» або «екологічного» і жорсткого туризму вважаються Й.Кріппендорф і Р. Юнк. Згідно цієї концепції, більш популярним і сучасним є саме екологічний туризм, для якого характерні не масові, а індивідуальні та сімейні тури, поїздки невеликими групами з довгостроковим перебуванням в місці відпочинку, з поважним відношенням до традицій і стилю життя, вивченням її культури і дбайливим ставленням до туристських – природних, архітектурних, історичних і та інших ресурсів. М'який туризм прагне зберегти рівновагу між навколишнім

середовищем, відпочинком та економічним відтворенням, тобто між екологією, суспільством та економікою. Сьогодні у всьому світі актуальною є глобальна екологізація мислення, яка знайшла своє втілення і в концепції екологічного туризму, основні характеристики якого властиві і для сільського туризму. Виділяють два основних види організації сільського туризму. Вони відрізняються засобами розміщення туристів. В першому випадку це можуть бути невеликі будиночки, або квартири чи кімнати в невеликих готелях, розташованих в мальовничих куточках. Другий вид передбачає розташування туриста в сільській хаті на фермі, безпосередньо в сім'ї господарів. Це дає можливість відпочиваючим отримати насолоду від повсякденних радощів сільського життя, відчуття близькості з природою, харчування екологічно чистими продуктами та традиційно українськими стравами, посиленої участі в сільськогосподарській праці. Гостям виділяється одна або декілька кімнат, постільна білизна і необхідні речі, інколи навіть одяг та взуття. Сільський туризм, з одного боку, стимулює зростання кількості іноземних туристів, які зацікавлені саме в «українській екзотиці», а не в муніципальних готелях, розташованих у гомінливому центрі міста і все одно пропонуючи послуги не такої високої якості, як аналогічні готелі, скажімо в Західній Європі. З другого боку, сільський туризм сприятиме й розвитку внутрішнього туризму в Харківській області. Адже влітку досить часто не вистачає саме такого «сільського» відпочинку, далекого від міських проблем з красою української природи і дбайливою господинею, що запрошує до столу в затишній, прохолодний садок. Останнім часом все більше новин стосовно сільського туризму в Західній Європі з'являється в мережі Інтернет. Розвивається він в Угорщині, Фінляндії, Франції, Італії, Данії т. ін.. Не відстає від світових тенденцій і Україна. Інформаційні центри сільського туризму створені в багатьох областях, в тому числі і на Харківщині. «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні» сьогодні об'єднує близько 350 власників сільських садиб, експертів з питань зеленого туризму, викладачів, волонтерів тощо. Видається щоквартальний журнал «Туризм сільський зелений», в якому детально описані існуючі туристські маршрути та вказані адреси господарств, де гостинні хазяї вже чекають туристів. Харківська область має всі необхідні передумови для розвитку сільського туризму. Вона має досить багатий природно-рекреаційний (135 територій та об'єктів природно-заповідного фонду), сприятливі кліматичні умови, мальовничі ландшафти, джерела мінеральних вод, а також

агропромисловий комплекс, що знаходиться в стані розвитку, результати якого вже нашли своє відтворення в покращившихся соціально-економічних показниках сільськогосподарського сектору Харківщини. У 2016 р. за попередніми даними індекс сільськогосподарської продукції області порівняно з 2015 р. становив 106,5 %, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 108,8 %, у господарствах населення – 103,7 %. Обсяг виробництва продукції рослинництва порівняно з 2015 р. збільшився на 9 %, у т.ч. у аграрних підприємствах – на 12,2 %, у господарствах населення – на 4,6 %. Обсяг виробництва продукції тваринництва зменшився на 2,4 %, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – на 6,3 %, разом з тим у господарствах населення відбулось збільшення виробництва на 1 %. Зазначено зріст кількості фермерських господарств з 1480 в 2015 році; 1538 в 2016 та 1617 в 2017 р. [2].

В Концепції розвитку АПК до 2025 р., розробленої Урядом України пріоритетним напрямком було визначено розбудову сільських територій. У процесі розробки плану заходів було враховано передачу повноважень, функцій і ресурсів від держави органам місцевого самоврядування з одночасним наданням їм справжньої бюджетної свободи і фінансової самостійності, що відбувається в межах процесу децентралізації. Можна сказати, що життєдіяльність сільських громад значно залежить від активності жителів, які повинні зрозуміти та усвідомити перспективність своєї місцевості та ініціювати активність та мотивацію щодо розвитку своїх сіл. Мова йде про партнерство держави, бізнесу та громад. В зв'язку з необхідністю стимулювати активність населення, важливу роль відіграє просвітницька робота, інформаційне забезпечення та освітянські заходи щодо вивчення та аналізу наявних ресурсів сільських місцевостей та спроможності розробки сумісних проектів для фінансування на грантовій основі. Важливою складовою такого процесу є відкриття в сільськогосподарських вузах нових сучасних спеціальностей серед яких підготовка спеціалістів по розвитку сільського туризму. Матеріально-технічне та наукове забезпечення сільськогосподарських вузів дає можливість вивчення сільського туризму як цілісної соціально-економічної системи використовуючи при цьому різноманітні підходи та методи. Насамперед, це міждисциплінарний та системний підходи. Міждисциплінарний підхід обумовлений тим, що сільський туризм охоплює всі аспекти життя сільського соціуму. Оскільки туристи мають різноманітні цілі, необхідно використати психологічний підхід для просування туристського продукту. При

вивченні культурних мотивацій, доцільно використати антропологічний підхід. Навички технічних та технологічних дисциплін потрібні не тільки для ведення сільського господарства, але і для створення туристського проекту, так як сільський туризм передбачає безпосередню участь відпочиваючих в господарській діяльності. Системний підхід має комплексний характер з допомогою якого на макрорівні можна дослідити діяльність туристичних фірм в конкурентному середовищі, їх ринки, зв'язки з другими інституціями та споживачами, а на макрорівні – цілісну туристську систему регіону, а також її взаємовідношення з другими системами такими як політична, правова, економічна, соціальна.

Висновки. Сільський зелений туризм у більшості країн розглядається як невід'ємна складова частина комплексного соціально-економічного розвитку села та як один із засобів вирішення багатьох сільських проблем. Оскільки сільський туризм пов'язаний з діяльністю різних галузей, його розвиток сприяє підвищенню рівня зайнятості, диверсифікації економіки, збереженню і розвитку культурного потенціалу, збереженню екологічно безпечного навколишнього природного середовища. Україна як країна зі значним потенціалом сільських територій, має зайняти провідне місце в сфері сільського туризму. Для цього необхідно забезпечити якісне інституційне, інформаційне та освітянське середовище. Для розвитку сільського туризму необхідно відкривати спеціальності в сільськогосподарських вузах, так як тут є всі умови для підготовки фахівців на міждисциплінарній основі.

Література.

1. **Биркович В.І.** Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України [Електронний ресурс] / **В.І. Биркович.** –Режим доступу: <http://infotour.in.ua/agrotur.htm>
2. Головне управління статистики в Харківській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kh.ukrstat.gov.ua>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. **Кальна-Дубінок Т.П.** Застосування сучасних інформаційних технологій у розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]/ **Т.П. Кальна-Дубінок, Н.А. Пугач.** – Режим доступу: <http://infotour.in.ua/agrotur.htm>
5. **Саблук П.Т.** Агроекономічні трансформації в Україні: напрями та перспективи розвитку: [монографія] / **П.Т. Саблук.** – К.: ННЦ «ІАЕ», 2016. – 372 с.
6. Соціологія села / [**Фірсова А.В., Черних І.П., Сухих А.О.** та ін.];

за ред. Л.В. Фірсової. – Харків, 2005. – С. 538

7. Стратегія розвитку курортів та туризму до 2026 року. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=24982650>

8. Стратегічні напрями розвитку підприємництва і кооперації в сільському господарстві на період до 2020 року / [Дупенко Ю.О., Малік М.Й., Заяць В.М. та ін.]; за ред. М.Й. Маліка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 50 с.

9. UNWTO Tourism Highlights 2014 Edition//http://infotour.in.ua/WTO_highlights_2014.pdf

10. **Keen M. F., Mucha J.** History in the making: sociology and the transformation of Eastern and Central Europe //Slovak Sociological Review. 2000, №3, p.238

11. **Cohen E.** Contemporary tourism-trends and challenges: sustainable authenticity or contrived post-modernity? / Tourism: Critical in the Social Sciences. Vol. I /ed. By S. Williams.-London; N.Y.: Routledge, 2004..

References.

1. **Birkovic V.I.** (2008) Sil's'kyy zelenyy turyzm – priorytet rozvytku turystychnoyi haluzi Ukrainy. [Rural green tourism is a priority of the development of the tourism industry in Ukraine.] *infotour.in.ua*. Retrieved from: <http://infotour.in.ua/agrotur.htm> [in Ukrainian].

2. Holovne upravlinnya statyky v Kharkivs'kiy oblasti.[The Main Department of Statistics in the Kharkiv region] (n.d.) *kb.ukrstat.gov.ua*. Retrieved from: <http://kh.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

3. Derzhavna sluzhba statyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine] Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian].

4. **Kal'na-Dubinyuk T.P., Puhach N.A.** (2011) Zastosuvannya suchasnykh informatsiynykh tekhnolohiy u rozvytku sil's'koho zelenoho turyzmu v Ukraini[Application of modern information technologies in the development of rural green tourism in Ukraine] *infotour.in.ua*. Retrieved from: <http://infotour.in.ua/agrotur.htm> [in Ukrainian].

5. **Sabluk P.T.** (2016). *Abroekonomichni transformatsiyi v Ukraini: napryamy ta perspektivy rozvytku*[Agro-economic transformations in Ukraine: trends and prospects for development]. Kyiv: NNTS «IAE», 372 p [in Ukrainian].

6. **Firsova L.V. Chernykh I.P., Sukhikh L.O.** (2005). *Sociology of the village - Sociology of the village*. L.V. Firsova (Ed). Kharkiv, p. 538 [in Ukrainian].

7. Stratehiya rozvytku kurortiv ta turyzmu do 2026 roku.[Strategy for the development of resorts and tourism until 2026.]. *www.kmu.gov.ua*. Retrieved from: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=24982650> [in Ukrainian].

8. Stratehichni napryamky rozvytku pidpryemnytstva ta kooperatsiyi v

sil's'komu hospodarstvi na period do 2020 roku / [Strategic directions of development of entrepreneurship and co-operation in agriculture till 2020 /za red. M.Y. Malika. K : NNTS IAE, 2013. 50 s. [in English].

9. UNWTO Tourism Highlihhts 2014 Edition//http://infotour.in.ua/WTO_highlights_2014.pdf. [in English].

10. **Keen M. F., Mucha J.** (2000). History in the making: sociology and the transformation of Eastern and Central Europe. Review. No 3, p. 238 [in English].

11. **Cohen E.** (2004). Contemporary tourism-trends and challenges: sustainable authenticity or contrived post-modernity? / Tourism: Critical in the Social Sciences. Vol. I /ed. By S. Williams.-London; N.Y.: Routledge, 2004 [in English].

Анотація.

Фірсова А.В., Сухих А.О. Сільський туризм: досвід та перспективи.

В статті розглянуто сільський туризм с точки зору його функцій як цілісної соціально-економічної системи, яка складається з різних взаємопов'язаних підсистем. Визначено пріоритетні напрямки та роль розвитку туризму в сільській місцевості України в сучасних умовах децентралізації. З урахуванням динаміки розвитку сільського туризму на Харківщині обґрунтовуються спроможності та його вплив на конкурентоспроможність регіону.

Ключові слова: туризм, сільський туризм, зелений туризм, сільське населення.

Аннотация.

Фирсова А.В., Сухих А.А. Сельский туризм: опыт и перспективы.

В статье рассмотрен сельский туризм с точки зрения его функций как целостной социально-экономической системы, которая состоит из различных взаимосвязанных подсистем. Определены приоритетные направления и роль в развитии туризма в сельской местности Украины в современных условиях децентрализации. С учетом динамики развития сельского туризма в Харьковской области обосновываются возможности и его влияние на конкурентоспособность региона.

Ключевые слова: туризм, зеленый туризм, сельский туризм, сельское население.

Abstract.

Firsova L.V., Suhih L.A. Rural tourism: experience and perspectives.

The article considers rural tourism in terms of its functions as an integral socio-economic system, which consists of various interconnected subsystems. Priority directions and role in the development of tourism in rural areas of Ukraine in the current conditions of decentralization are determined. Taking into account the dynamics of the development of rural tourism in the Kharkov region, the possibilities and its influence on the competitiveness of the region are justified.

Key words: tourism, green tourism, rural tourism, rural population.